

Tájékoztató

a Nógrád Megyei Kormányhivatal

Agrárügyi Főosztály tevékenységéről

2021.

Összeállította:
Dr. Papp Szilárd
főosztályvezető

Bevezetés

Az élelmiszerlánc szakmai felügyeletét jelenleg a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), valamint megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-felügyeleti szervei látják el.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság országos ellenőrzési rendszere biztosítja, hogy kiszűrjük a nem megfelelő minőségű vagy hamisított, esetleg élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő élelmiszereket a teljes élelmiszerláncból.

Az elmúlt időszakban középpontba került az élelmiszerbiztonság és ez rámutatott arra, hogy különös figyelmet kell fordítani azon folyamatokra (tevékenységekre), amelyeknek hatása van, vagy lehet az élelmiszerekre.

Ez viszont azt jelenti, hogy nemcsak az élelmiszerre közvetlenül ható folyamatokat, mint magát az élelmiszer-előállítást, élelmiszer-forgalmazást, hanem a hatásukat közvetve kifejtő folyamatokat pl. növényvédő szerek felhasználását, takarmány-előállítást, stb. is számításba kell venni.

E felismerés vezetett a "szántóföldtől az asztalig" elv megfogalmazásához, majd az élelmiszerlánc fogalom használatához.

Az élelmiszerláncban a felelősség három fél, a vállalkozó, az állam és a fogyasztó között oszlik meg. Ezek közül az élelmiszerlánc átfogó hatósági felügyeletének biztosítása az állam felelősségi körébe tartozik.

A teljes élelmiszerlánc biztonságossága érdekében a hatósági felügyeletnek az élelmiszerláncot alkotó folyamatok minden aspektusára ki kell terjednie.

„A termőföldtől az asztalig” elv és az élelmiszerlánc szemlélet

Az élelmiszerlánc-felügyelet alapvető célja az emberi egészség, az állatok és a nemzetgazdaság védelme. A felügyeleti munka alapelve az élelmiszerlánc-kockázatok minimalizálása a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásával. Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok teljesülését. Az élelmiszerlánc összetettsége megköveteli, hogy azt tudományos megalapozottsággal és átfogó, megelőző szemlélettel -„a termőföldtől az asztalig” – és integrált megközelítéssel vizsgáljuk.

Az átláthatóság és nyomon követhetőség éppen ezért központi helyet foglal el a 2013-ban elfogadott Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia (ÉLBS 2013-2022) megvalósításában. A Stratégiában megfogalmazott jövőkép az, hogy az élelmiszerlánc-termékek mindenkor egészségesek, kiváló minőségűek és biztonságosak legyenek, előállításuk, kereskedelmük, felhasználásuk vagy fogyasztásuk során tudatosságot és felelősséget tanúsítson minden szereplő.

A jó működőképesség fenntartása átfogóbb hozzáállást, lánc-és hálózatszempléletet követel meg minden (szabályozási, szervezési, informatikai, kommunikációs stb.) szinten. A biztonságos, jó minőségű és megfelelő élvezeti értékű élelmiszerek fogyasztása ösztársadalmi érdekünk. E paraméterek ismeretében tud a fogyasztó helyesen dönteni arról, hogy mi kerüljön az asztalára. A modern élelmiszergazdasághoz igazodó, korábbinál összetettebb szerepkört az élelmiszerlánc-felügyelet akkor töltheti be maradéktalanul, ha ismert, hiteles és elérhető az állampolgárok számára.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek kijelölése

Az agrárminiszter és a Miniszterelnökséget vezető miniszter a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendeletben határozta meg az élelmiszerlánc felügyeletért felelős hatóságok feladatait és szervezetét.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) látja el a központi élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokat, a területi szervek a fővárosi és megyei kormányhivatalok.

A Nógrád Megyei Kormányhivatal (továbbiakban: Kormányhivatal) élelmiszerlánc-felügyeleti hatáskörben eljáró Agrárügyi Főosztályának (továbbiakban: Főosztály) szervezeti egységei: az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály élelmiszer-biztonsági feladatokat végez, továbbá ellátja a borászati és pálinkaellenőrzési hatósági feladatokat; a Járványügyi és Állatvédelmi Osztály végzi az állategészségügyi és állatvédelmi feladatokat; valamint tenyésztési hatóságként is eljár, továbbá - mint Helyi járványvédelmi Központ - szervezi, irányítja és koordinálja az állatjárványokkal kapcsolatos megyei feladatokat. A Főosztály Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztálya és a Járványügyi és Állatvédelmi Osztály a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályai felett szervezési és szakmai irányítási feladatokat lát el.

A Növény- és Talajvédelmi Osztály megyei szinten végzi a növény- és talajvédelmi feladatokat, a Földművelésügyi Osztály szintén megyei illetékességgel látja el földművelésügyi igazgatási, valamint a vadászati és halászati hatósági feladatokat.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály hatósági tevékenységének bemutatása

Az európai uniós jogszabályok 2007-től kezdődően minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv (ITNET) készítését, melynek célja a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának biztosítása.

A kedvező tapasztalatok rámutattak arra, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc (a továbbiakban: élelmiszerlánc) szemléletet nem csak a hatósági szervezet, hanem a többéves terv tekintetében is célszerű alkalmazni.

A Kormányhivatal az ITNET keretében éves bontás szerint végzi a létesítmény ellenőrzéseket és a mintavételeket a teljes élelmiszerláncban. Az ellenőrzési időszak egy évre vonatkozik, minden év január 1-től december 31-ig tart.

Az ellenőrzések és mintavételek számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembe vételével az ellenőrzendő létesítmények (élelmiszer-előállítók és forgalmazók) és élelmiszercsoportok vonatkozásában.

A kockázat alapú ellenőrzés alapvetően két ellenőrzés-típust használ: a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) és a mintavételek (termékellenőrzés) egymásba fonódó rendszerét.

A létesítmény-ellenőrzési és a mintavételi terv végrehajtása a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályainak a feladata.

A Főosztály Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztálya koordinálja és felügyeli az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv végrehajtását, valamint nyomon követi az ellenőrzési terv teljesülését.

Az Élelmiszerlánc Mintavételi Terv keretében megmintázott termékek vizsgálata

A Kormányhivatal részére előírt mintavételi tervnek megfelelően, a megyében előállított és forgalmazott termékekből 2021. január 1 – 2021. október 30. közötti időszakban a laboratóriumi vizsgálattal ellenőrzött élelmiszerminták száma: 227 db volt.

A helyszíni ellenőrzések és a mintavételek során 682 termék tétel (élelmiszer) nyomkövetési vizsgálata is megtörtént, melynek célja az ismeretlen eredetű és nem igazolt származású élelmiszerek kiszűrése.

1. táblázat

A 2021-ben helyszíni és laboratóriumi vizsgálattal ellenőrzött termék tételek száma

2021. évi termék ellenőrzések	
vizsgált hazai tételek (db)	
ellenőrzött hazai tételek	611
ebből kifogásolt hazai tételek	72
- ebből forgalomból kivont hazai tételek	71
forgalomból kivont hazai mennyiség (tonna)	0,26
vizsgált EU tagállami tételek	
ellenőrzött tagállami tételek	64
ebből kifogásolt tagállami tételek	39
- ebből forgalomból kivont tagállami tételek	39
forgalomból kivont tagállami mennyiség (tonna)	0,02
vizsgált 3. országi tételek	
ellenőrzött 3. országi tételek	7
ebből kifogásolt 3. országi tételek	0
- ebből forgalomból kivont 3. országi tételek	0
forgalomból kivont 3. országi mennyiség (tonna)	0

Az laboratóriumi eredmények alapján kifogásolt, valamint a nyomkövetési vizsgálat során nem igazolt származású tételek száma összesen 110 db volt.

A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő termékek előállítására és forgalmazására esetén (2008. évi LIV. tv. az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről, továbbiakban: Éltv., Magyar Élelmiszerkönyvi előírások, élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos EU-s vagy nemzeti jogszabályok megsértése stb.) hatósági eljárás indult, a hibás termékek gyártóira és forgalmazóira élelmiszer-ellenőrzési bírság, a nyomkövetési előírások megsértése miatt élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály a borászati és alkoholos italok ellenőrzése során a tárgyidőszakban 57 db termék tételt mintázott meg. A vizsgált termékek közül 8 volt hibás, a hatóság 3 tétel forgalomból való kivonását rendelte el. A nem megfelelő

minőségű termékek gyártói minőségvédelmi bírságot kaptak. Súlyos élelmiszer-biztonsági hiba miatt, egy pálinka termék előállítója 3 159 000.-Ft élelmiszer-ellenőrzési bírságot kapott.

Az 2021-ben eddig megvizsgált összes termék tételre vonatkozó kifogásolási arány 18 %, az előző ellenőrzési időszakhoz képest nem változott.

A Tevékenység-ellenőrzés Terv megvalósulása, létesítmény ellenőrzések

Az ellenőrzések számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembevételével az ellenőrzendő létesítmények, élelmiszer-előállítók és forgalmazók vonatkozásában.

A Kormányhivatal élelmiszerlánc-felügyeleti szerveinek feladata a kockázatbecslés segítése az ellenőrzési tevékenységgel ellenőrzésével és az ellenőrzési listák (check-listák) kitöltésével.

A kockázatbecslés alapján végzett terv szerinti ellenőrzéseket kompenzációs ellenőrzések egészítik ki, melynek keretében az adott időszakra jellemző ágazatokra és értékesítési formákra kerül a hangsúly.

Eseti hatósági élelmiszer-ellenőrzésre kerül sor új létesítmények nyilvántartásba vétele vagy engedélyezése tárgyú hatósági eljárásban, élelmiszerbiztonságot érintő, közérdekű bejelentés esetén, továbbá az utóellenőrzések is eseti ellenőrzésnek minősülnek. Az eseti ellenőrzések nem tervezhetőek.

A NÉBIH által elrendelt céll ellenőrzések valamely konkrét témában eseti jelleggel, egy feladatra vagy részterületre irányuló ellenőrzést jelentenek. 2021-ben a friss sertéshús származására, forgalmazására és nyomonkövethetőségére vonatkozó céll ellenőrzést rendelt el a NÉBIH.

2. táblázat

A 2021-ben végrehajtott ellenőrzések létesítmények szerinti megoszlása

Engedélyköteles létesítmények ellenőrzése	28
Bejelentésköteles létesítmények ellenőrzése	49
Étkeztető vendéglátó létesítmények ellenőrzése	188
Élelmiszer-forgalmazó (kereskedelmi) létesítmények ellenőrzése	218
Kistermelők ellenőrzése	68

Az élelmiszer-biztonságra és -higiéniára vonatkozó EU-s vagy nemzeti jogszabályok megsértése miatt indult hatósági eljárásokban élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra, továbbá súlyos hiba miatt tevékenység felfüggesztésre is sor került.

3. táblázat

A 2021-ben indult hatósági eljárások során alkalmazott szankciók kimutatása

Kiszabott bírságok száma (db)/összege (Ft)	Engedély köteles élelmiszer-előállítás	Bejelentés köteles élelmiszer-előállítás	Élelmiszer-forgalmazás	Étkeztetés-vendéglátás
Élelmiszer-ellenőrzési bírság		5/3 724 893	6/310 000	
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (higiéniái hiba miatt)		4/195 000	1/60 000	11/435 000
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (nyomonkövetési hiba miatt)	2/700 000		2/325 000	1/145 000
Minőség-ellenőrzési bírság (bor)		2/100 000	6	
Figyelmeztetés		7	6	2
Tevékenység felfüggesztése		2	2	2

A 2021-es év főbb adatait a korábbi évek adataival összehasonlítva elmondható, hogy a bírságok száma ugyan csökkent, de nagyobb összegű bírságok kerültek kiszabásra.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály további hatósági feladatai:

- lefolytatja az engedélyköteles létesítmények engedélyezési eljárásait (vágóhidak, állati eredetű élelmiszer-előállítók stb. tevékenységének engedélyezése);
- nyilvántartást vezet az élelmiszerlánc szereplőiről (élelmiszer- és takarmányipari vállalkozások, állattartók stb.). A tárgyidőszakban 10 élelmiszer-előállító hely

nyilvántartásba vétele történt meg, működési engedélyt 2 ételkészítő hely kapott;

- Az Osztály munkatársai részt vesznek az ügyeleti és készenléti szolgálatban és
- az Éltv. végrehajtására kiadott jogszabályok szerint kezeli a rendkívüli ételkészítési eseményeket.

4. táblázat

Nógrád Megyei Kormányhivatal illetékességi területén nyilvántartott létesítmények száma 2021-ben

Engedélyköteles ételkészítő	68
Bejelentés-köteles ételkészítő	194
Ételkészítő-forgalmazás kistermelőkkel együtt	1700
Kistermelői ételkészítő-ellátás és forgalmazás	569
Étkeztetés-vendéglátás, beleértve a kistermelői vendégszolgát is	1270
Takarmány-ellátó és forgalmazó	237

A COVID-19 vírus-járvány hatásai a szervezeti egység vonatkozásában

A koronavírus-járvány a Kormányhivatal ételkészítési-felügyeleti hatósági tevékenységére is komoly hatással volt. A humánjárvány terjedését akadályozó intézkedések betartása (maszkhasználat, ügyfél-ügyintéző találkozások csökkentése) mellett a szakterületen sajátos helyzet alakult ki, ugyanis az engedélyköteles létesítmények engedélyezési eljárásában a helyszíni hatósági ellenőrzéseket nem lehetett kiváltani az ellenőrzött bejelentések jogintézményével. Az elmúlt időszak hatósági tevékenységét elemezve elmondható, hogy a klasszikus hatósági feladatellátás nem sérült számottevően. A hatósági munkát a NÉBIH által bevezetett informatikai fejlesztések, például az ügyfélprofil rendszerek személyes ügyintézését kiváltó bővítése is segítette.

Az állategészségügyi hatáskörben végzett hatósági tevékenység

Létesítmény ellenőrzési feladatok:

- az állattartó telepek terv szerinti ellenőrzése;
- az állatállományok kötelező vizsgálatainak elvégzése, illetve a szolgáltató állatorvosok által történő munkavégzés ellenőrzése (TBC, brucellózis, EBL, KSP/ASP, PRRS, Aujeszky, szalmonella vizsgálatok, stb.);
- állathullák, illetve állati eredetű melléktermékek megsemmisítésének ellenőrzése és koordinálása;

Járványügyi monitoring vizsgálatok elvégztetése a program teljesülésének ellenőrzése.

Az afrikai sertéspestis (ASP) elleni védekezés szervezése, irányítása, felügyelete, a mintavételekkel kapcsolatos feladatok koordinálása, a mintaátadást és mintaküldést biztosító ügyeleti rendszer megszervezése:

- Valamennyi gazdaságban kötelezően elvégzendő a sertések korcsoportok szerinti nyilvántartásba vétele, a ki- és beszállítások korlátozása, továbbá a járványvédelmi zártság fokozásának ellenőrzése.
- A rendes kilövésekből és az ASP miatt kötelezően előírt diagnosztikai célú kilövésekből származó vaddisznókból valamint az elhullott vaddisznó tetemekből vett ASP kimutatására irányuló mintavételekkel kapcsolatos adminisztráció, a vizsgálati eredmények nyilvántartása és eljuttatása az érintett vadászársaságokhoz.
- Társas vadászat engedélyezése a HJK vezetőjének egyedi engedélye alapján, melyhez az illetékes tájegységi fővadász írásos hozzájárulása is szükséges.
- A diagnosztikai célú kilövéseket végrehajtásának ellenőrzése, a diagnosztikai célból kilőtt vaddisznóknak az állategészségügyi hatóság által kiadott határozatok alapján történő állami kártalanítása.
- A vadászatra jogosultak ASP elleni védekezéssel kapcsolatos rendszeres írásbeli és szóbeli tájékoztatása.

5. táblázat

2021. évben elvégzett állategészségügyi ellenőrzések

Az ellenőrzés típusa	Az ellenőrzések száma
Állattartó telepek valamint az állattartással kapcsolatos egyéb létesítmények terv szerinti állategészségügyi ellenőrzése	40
KM ellenőrzések	67
ENAR nyilvántartással kapcsolatos ellenőrzések	49
Eseti ellenőrzések	56

6. táblázat

2021. évben elvégzett járványügyi monitoring vizsgálatok

bluetongue	300
madárinfluenza	140
Brucella melitensis	116
BSE-TSE	749
Afrikai sertéspestis (ASP)	9292
Aujeszky-féle betegség, Br. suis, PRRS	165

2021. évben létesítmény engedélyezési, nyilvántartási eljárások valamint 5 millió Ft feletti kártalanítási eljárások lefolytatására nem került sor.

Az egyes állatbetegségek és zoonózisok megelőzésével kapcsolatos vizsgálatok elvégzéséhez kapcsolódóan 269 db hatósági igazolás kiadására történt meg, ennek során az állattartással foglalkozók a megyében október végéig megközelítőleg 91 000 000 Ft támogatáshoz jutottak hozzá.

A járványvédelmi ellenőrzések során az állattartó létesítményeknél a korábbiaknál kevesebb hiányosság került megállapításra, elsősorban a járványvédelmi berendezések részleges hiányát, illetve az előírt dokumentáció hiányosságait kifogásoltuk. A hiányosságok pótlását illetve megszüntetését felszólításunkra a tulajdonosok valamennyi esetben elvégezték, így büntetés kiszabására nem került sor.

A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek közül méhek nyúlós költésrothadása, valamint sertések légző és szaporítószervi betegsége (PRRS) miatt kellett járványügyi korlátozó intézkedéseket foganatosítani (zárlat, leölés).

A PRRS miatti állategészségügyi korlátozó intézkedések egy kislétszámú (100 db alatti sertés sertéslétszám) állományt érintettek. A betegség felszámolása a fertőzött állomány levágásával augusztus hónapban lezárult. Egyéb jelentős sertés betegségek (Aujeszky-féle betegség, brucellózis) tekintetében az ellenőrző vérvizsgálatok kedvező eredményűek voltak.

Működtetjük a nemzetközi állatszállítási információs rendszert (TRACES), a nemzetközi állatszállítások esetében a célországba megfelelő formában kitöltött értesítést küldünk a szállítmány paramétereiről, az Unióból történő beszállítás esetén a bejövő jelentés alapján ellenőrizzük a szállítást a beérkező állományt. Közvetlen kiszállítások szarvasmarha és baromfiállományokból, valamint kereskedelmi jelleggel házi húsevő (kutya) állományokból történtek.

Az afrikai sertéspestis (ASP) járványhelyzet alakulásával kapcsolatos hatósági feladatok szervezése és irányítása

Az ASP leküzdésére, továbbá a betegség megelőzésére és korai felismerésére vonatkozóan a szakmai feladatok tekintetében jelenleg az országos főállatorvos 2/2021. számú határozatával (OFÁ határozat) kiadott mentesítési tervben foglaltak az irányadóak.

A betegség az első megállapítás (2018. 10. 29.) óta, ha lassan is, de a vaddisznó állományban folyamatosan terjed és napjainkra elérte a Drégelypalánk-Romhány-Galgaguta vonalat. Az OFA határozat értelmében a vírus izolálások földrajzi kiterjedtsége miatt a megye egészterülete fertőzötté lett nyilvánítva az ASP tekintetében. Az ezzel járó korlátozások a megye területén lévő valamennyi vadgazdálkodási egységet (53 vadásztársaság) érintik.

A betegség elleni védekezésben és terjedésének lassításában döntő jelentősége van a vaddisznó populáció helyben tartásának. Ezért a fertőzött területen tilos a vaddisznó vadászata akár egyéni, akár társas formában. A védekezés fontos eleme, hogy az állomány területi egységre vetített koncentrációja (db/km²) minél kisebb legyen (jelenlegi járványtani helyzetben a 0,5 db/km² lenne az ideális). Ennek elérése (megközelítése) érdekében, mivel a vadászat tilos, a határozat engedi az ún. diagnosztikai kilövést, valamint a határozatban megjelölt feltételek megléte esetén a csoportos diagnosztikai kilövést.

A határozat alapján fertőzött területen belül azt a rész, ahol a betegség megállapításra került szigorúan korlátozott (SZKT) területként kell kezelni, ami a jelenlegi határozat megjelenéséig azzal járt, hogy az ilyen területen csoportos diagnosztikai kilövést nem lehetett szervezni. A korlátozás szakmai háttérét az adta, hogy a csoportos diagnosztikai kilövéssel járó intenzívebb

állatmozgás azt a veszély hordozza magában, hogy a betegség kórokozója az alacsonyabb kockázatú területekre hamarabb elkerül.

Tekintette arra, hogy a megye területe (és ez valamennyi a betegséggel érintett megyére érvényes) jelentős mértékben SZKT besorolású (az 53 vadgazdálkodási egységből 41 SZKT terület) és tiltott a csoportos diagnosztikai kilövés, sérül az a szakmai cél, hogy az állomány apasztása erőteljes legyen. Ennek érdekében adott könnyítést a határozat, természetesen bizonyos járványügyi feltételek megléte esetén, az SZKT területén a fenti állomány gyérítési módszer alkalmazására.

Jelenlegi adatok alapján napjainkig 6154 db vaddisznóból származó minta került laboratóriumi vizsgálatra, melyből 695 db (11,3 %) elhullott vaddisznóból származott, a többi diagnosztikai kilövés során került terítékre. Kiemelkedő jelentőségű az ASP korai felismerése és felszámolása szempontjából minden vadászterületen a vaddisznó hullák szervezett keresése, az elhullott vaddisznókból történő laboratóriumi célú mintavételezés, valamint a hullák ártalmatlanítása, ezért rendszeresen felhívjuk ennek fontosságára a vadászok figyelmét. A korábbi járvány mentes időben a vaddisznó tetem előfordulási arány 1% alatt volt, ez az arányváltozás jól mutatja a pozitív szemléletbeli váltást, ami járványügyi szempontból kedvező irányú.

Bár a megye nem tartozik a tradicionális sertéstartó megyék közé, gazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű az ASP kórokozójának behurcolásának megakadályozása, megelőzése a szintén fogékony házisertés állományokba. Valamennyi sertéstartó egységben, de különösen a nagy létszámú (100 db feletti) lényeges szakmai követelmény az állományok zártan tartása, az állat mozgatás, a személy és jármű forgalom minimalizálása, preventív eszközök alkalmazása. A sertéstartók figyelme ezekre szóró lapokon, személyes találkozók során (szolgáltató állatorvosok), média által fel lett hívva, a nagylétszámú telepek e tekintetben rendszeresen ellenőrzöttek.

Állategészségügyi igazgatási intézkedésre (megfigyelési körzet elrendelése, a kitöréstől számított 10 km-es sugarú kör) egy Szlovákiában házi sertésben megállapított ASP eset kapcsán került sor. (Az érintett települések Ipolytarnóc és Litke voltak.)

A megyei állategészségügy személyi állománya elöregedett és évek óta súlyos humán erőforrás gondokkal küzd. Az OFÁ határozatból eredő feladatok végrehajtása jelentős többletterhet okoz a járási és megyei szinten dolgozó, amúgy is létszámhiányos hatósági állatorvosok részére. Az adminisztrációs és ellenőrzési terhek növekedése, a mindennapra eső mintaátvételi és mintaküldési kötelezettség, valamint az állami kártalanításokhoz kapcsolódó feladatok folyamatos és hosszú távú igénybevételt jelentenek.

A COVID-19 vírus-járvány hatásai a szervezeti egység vonatkozásában

A szervezeti egység munkáját nehezítette a covid-19 által okozott járványügy intézkedésekkel járó helyzet, amit rugalmas munkaszervezéssel, adott és indokolt esetben „home office” alkalmazással és nem utolsó sorban irányított (előzetes egyeztetéses) ügyfél fogadással sikerült megoldani.

A Földművelésügyi Osztály hatósági tevékenységének bemutatása

A Földművelésügyi Osztály az Agrárügyi Főosztályon belül végzi munkáját, a jogszabályban telepített hatáskörökben. Az Osztály létszáma 9 fő, 1 fő osztályvezető, 3 fő földművelésügyi szakügyintéző, 2 fő vadászati szakügyintéző, 1 fő vadászati, halgazdálkodási szakügyintéző, további 2 fő igazgatási ügyintézőként dolgozik. Valamennyi ügyintéző rendelkezik a feladat ellátásához szükséges szakirányú képesítéssel.

Az Osztályon a jogszabályi és szakmai követelményeknek megfelelően a 2020. máciusában megvalósult integráció után a kormányhivatali rendszerben történik a feladatvégzés.

Földművelésügyi hatósági feladatok

A Földművelésügyi Osztályon az időjárási és más természeti károk enyhítéséhez (Agrárkárenyhítés) nyújtott juttatások megállapítása során az osztályhoz 414 ügyfél/gazdálkodó jelentett mezőgazdasági káreseményt, összesen 24493 ha területen, melynek folytán 124 ügyfél esetében 3448 ha területen folytatott le az osztály helyszíni szemlét; 290 ügyfél esetén 21045 ha területen folytatott adminisztratív ellenőrzést (elfogadott 21796 ha, elutasított 2698 ha).

Kárenyhítő juttatás iránti kérelem 202 db volt, valamennyi kérelem adminisztratív ellenőrzése megtörtént. Az összesen beérkezett kérelmek 94%-a került elfogadásra, a maradék 6% elutasításra került (a kérelemben szereplő és a területen kint lévő kultúra nem egyezett, határidő elmulasztása, nem valós káresemény megállapítása a kérelmező részéről).

A Magyar Államkincstár megkeresésére 16 alkalommal lett kiadva szakhatósági állásfoglalás, a termelők által bejelentett vis maior események igazolását érintően.

A termeléshez kötött gyümölcsstermesztés (extenzív-intenzív) támogatási feltételének megállapítását 2 kolléga végezte folyamatosan, ezt a folyamatot követően hatósági bizonyítványok kiadása került sorra, melyek száma 229 db volt, ami 259 parcellát érintett.

Ingtatlanárverés

Az osztály kiemelt feladata volt 2020. évben is a termőföld árverések lebonyolítása. A végrehajtók (felszámolók) részéről 48 db megkeresés érkezett, a lefolytatott árverések száma összesen 45 db volt. Év elején az árverések lebonyolítását nagyban befolyásolta a COVID-19 vírushelyzet, ami okán a hirdetmények közhírré tétele leállításra, a korábban kiírt

hirdetmények visszavonásra kerültek. Az ügyfelekkel történő személyes kapcsolattartást minimálisra lett csökkentve, a feladatok nagy részét elektronikusan oldották meg a kollégák, a telefonos és email-ben történő segítségnyújtás mellett. Az árverések helyileg Salgótarjánban, Rétságon, Balassagyarmaton, Szécsényben és Pásztón zajlottak, kis létszámmal valósultak meg, és a most kialakult helyzetre való tekintettel, mindig a koronavírus elleni védekezés szabályai szem előtt voltak tartva a lebonyolításuk alkalmával.

Vadászati hatósági feladatok

Az Osztály munkájában meghatározó a vadászati hatósági feladatok végzése. Ezen a területen a megyében hatósági nyilvántartásban lévő 53 vadászterület 53 vadászatra jogosultja részére az Osztály dolgozói a trófeabírálat során 2370 db hatósági igazolást állítottak ki, 83 db vad elejtésének szakszerűtlenségéről született döntés. A trófeabírálatok során is előtérbe volt helyezve a koronavírus elleni védekezés szempontjai, így a kötelező maszkhasználat, kézfertőtlenítés és a bírálaton résztvevő személyek megfelelő távolságtartása a trófeabírálat helyszínén.

Bírságok tekintetében az év során összesen 2 darab került kiszabásra, összesen 350.000 Ft összegben és 13 hónap vadászati tevékenységtől való eltiltással.

Tárgyi évben 64 darab vadhűtő került ellenőrzésre, mely során a kollégák nem találtak a hatályos jogszabályoknak nem megfelelő állapotokat.

Halgazdálkodási hatósági feladatok

Halgazdálkodási ügyek tekintetében megyei szinten 10 darab halkihelyezés, 3 darab horgászverseny, 1 darab kutatóhalászat ellenőrzése került megvalósításra. Az ellenőrzések során a szakügyintéző kolléga nem állapított meg jogszabályellenes tevékenységet vagy állapotot. 35 esetben került bírság kiszabása természetes személyekre illegálisan végzett horgászat miatt. Összesen 1.305.000 Ft bírság került kiszabásra, melyet volt, aki egy összegben (570.536 Ft), volt, aki részletben és volt, aki a megállapított határidőn belül nem fizette be (734.464 Ft), így annak az ügyét a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felé kellett továbbítani végrehajtás céljából.

A COVID-19 vírus-járvány hatásai a szervezeti egység vonatkozásában

A COVID-19 vírusfertőzés elleni védekezés a Földművelésügyi Osztályon nem jelentett különösebb problémát. Az épület adottságainak köszönhetően minden kollégának saját irodája van, így ők illetve a hozzájuk érkező ügyfelek elkülönítése is igen könnyen megvalósítható volt. Kézfertőtlenítő eszközök, valamint szájmaszkok két helyen is az ügyfelek rendelkezésére álltak. A vírushelyzet miatt az ügyfelek alapján véve óvatosabbak voltak, ez abból is érzékelhető volt, hogy a személyesen kontaktusok száma lecsökkent, míg az elektronikus után beérkezett iratok száma megnövekedett. Egyes területeken a személyes megjelenés elkerülését nem lehetett kivitelezni, ilyenek voltak például a trófeabírálatok; ezekben az esetekben a hatályos járványügyi rendelkezések maximális betartásával igyekeztek a kollégák mind magukat, mind az állampolgárokat védeni. A vírus terjedési kockázatának csökkentése érdekében a Földművelésügyi Osztály kollégái, ahol csak mód volt rá, az elektronikus iratmozgatást szorgalmazták, és támogatták az ügyfeleket ebben.

A Növény- és Talajvédelmi Osztály hatósági tevékenysége

Szervezeti változások

2021-ben történt szervezeti változásnak köszönhetően a korábbi Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály helyett az önálló Agrárügyi Főosztály keretei között gyakorolja a kormányhivatal a növény- és talajvédelmi jogköröket.

Az NTO hatósági tevékenysége

Az osztály hatósági tevékenysége az élelmiszerlánc-felügyelet növény- és talajvédelmi hatáskörben végzett feladatait jelenti. A klasszikus hatósági tevékenységen túl, nagy hangsúlyt helyezünk az ismeretterjesztésre. Tájékoztató tevékenység keretében különböző fórumokon aktuális szakmai ismeretekkel segítették munkatársaink a növényvédelmi tevékenységet folytatókat. Szükséges ez annak érdekében, hogy a növényvédelem, mint veszélyes anyagokkal folytatott tevékenység során a mezőgazdasági termelők minél szélesebb körű ismeretekkel rendelkezzenek azért, hogy a tevékenység környezetkímélő és humán-egészségügyi kockázatokat minimalizáló módon történjen, illetve hogy minél kevesebb szankció alkalmazására kerüljön sor az esetlegesen felmerülő szabálytalanságok miatt. A talajvédelem területén a szakhatósági közreműködés a legnagyobb számban előforduló feladat.

Növényvédelmi hatósági feladatok

Parlagfű elleni védekezési kötelezettség elmulasztása tárgyában indított hatósági eljárások kapcsán az osztály, 225 földrészletet érintően, összesen 203 ha nagyságú területtel összefüggésben intézkedett. Az eljárások 456 ügyfelet érintettek. Közérdekű védekezés elrendelése 43 esetben, összesen 100 ha nagyságú területen volt indokolt, míg a kiszabott növényvédelmi bírságok összege elérte a 3,26 millió Ft-ot.

Légi növényvédelmi munkavégzést jóváhagyó határozat kiadására egy esetben került sor, 212 ha nagyságú területet érintően.

Engedélyköteles termékek forgalmazásának ellenőrzése összesen 61 alkalommal történt, 305 engedélyköteles termék tételt érintően a megyében. A vizsgálatok megállapításai alapján hatósági intézkedés nem volt indokolt.

84 db minta vétele történt növényi termékekből növényvédő szermaradék, radio-analitikai, nehézfém és glifozáttartalom vizsgálat céljára. A laborvizsgálati eredmények alapján hatósági eljárás indítása tárgyévben nem vált indokolttá. Növényvédelmi tevékenység (telephelyi, termőhelyi) ellenőrzése 74 esetben valósult meg, intézkedés nem történt.

A I. és II-es forgalmi kategóriájú növényvédő szerek képesítéshez kötött felhasználására jogosító engedély kiadására – kérelem alapján - 93 esetben került sor.

Növényi termék ellenőrzési feladatok

Friss zöldség-gyümölcs minőség-ellenőrzés keretében 209 db zöldség, ill. gyümölcs tétel került vizsgálatra. Ezek közül 1 tétel került kifogásolásra, képezte hatósági intézkedés alapját – összesen 39.600 Ft élelmiszerellenőrzési bírság került kiszabásra. Jellemzően jelöléshiány.

Növény-egészségügyi hatósági feladatok

Növény-egészségügyi export vizsgálat 25 esetben történt.

Helyi karantén vizsgálatok 29 esetben kerültek elvégzésre.

növény- egészségügyi ellenőrzés: 97 db:

zárlat visszaellenőrzés: 15 db

szűrő-próba (növényútlevél) ellenőrzés: 9 db

áru+ sajátvető burgonya szemle: 32 db.

szaporítóanyag ellenőrzés: 41 db (lucernavetőmag, gyümölcs- dísznövény szaporító anyag, erdészeti csemetekert, kertészeti lerakat, szaporító anyag mozgó árus)

Növény-egészségügyi mintavételek száma: 162 db.

Növény-egészségügyi felderítés: 665 db.

Karantén intézkedések:

meglévő zárlatok: dió ültetvény -*Rhagoletis completa*

házikert : Burgonya fonálféreg (*Globodera* spp.) 11 helyszín,

öntözési tilalom elrendelése: 3 helyen 13 községet érintően

növény- egészségügyi regisztráció: regisztrált termelők száma: 124, ebből 2021-ben 2 db új regisztráció történt

növény-egészségügyi támogatásban részesült: 12 szaporítóanyag termelő, forgalmazó

Talajvédelmi hatáskörben elvégzett hatósági feladatok

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás alkalmazásánál a környezetünk vegyszerterhelésének mérséklésén túl a talajvédelem is kiemelt jelentőségű terület, hiszen a talaj az élelmiszertermelés legalapvetőbb közege, feltételesen megújuló, megújítható erőforrás.

A talajkészleteinkkel történő ésszerű gazdálkodás, a talajt jellemző degradációs folyamatok elleni védelem, felszíni- és felszín alatti vizeink minőségi és mennyiségi megóvása érdekében az alábbiak voltak:

Hígrágya termőföldre történő kijuttatásának bejelentéséről szóló igazolás: 1 db.

Talajvédelmi szakhatósági közreműködések: összesen 215 db.

Ingatlanügyi hatósági eljárások (termőföld végleges más célú hasznosítása, termőföld időleges más célú hasznosítása, termőföld engedély nélküli más célú hasznosítása, eredeti állapot helyreállítása): 116 db.

Vízügyi hatósági eljárások (vízjogi létesítési, üzemeltetési és fennmaradási engedélyezési eljárás): 49 db.

Mérésügyi és műszaki biztonsági hatósági eljárások (vezetékjogi engedélyezés) 10 db.

Építésügyi hatósági eljárások (építési engedélyezés) 3 db.

Környezetvédelmi hatósági eljárások (Egységes környezethasználati engedélyezés, környezeti hatásvizsgálat, előzetes környezetvédelmi vizsgálat) 17 db.

Közlekedési hatósági eljárások (utak építési engedélyezése, forgalomba helyezése): 18 db.

Hatáskör hiányában kiadott végzés: 1 db.

Illetékesség hiányában kiadott végzés: 1 db.

7. táblázat: Agrárkörnyezet-védelmi és talajvédelmi ellenőrzések (db)

Kölcsönös megfeleltetés	6
Agrárkörnyezet-védelem	39
Nitrát ellenőrzés	3
Panaszkivizsgálás	5
Hígrágya kijuttatás	1
Ingatlanügyi	70
Vízjogi	11

Közlekedési	4
Környezetvédelmi	2

A talajvédelmi szakterületet érintő jelentősebb mintavétel a Talajvédelmi Információs Monitoring rendszer (TIM) üzemeltetéséből adódik, melynek köszönhetően 1992-től fix pontokon folyamatosan nyomon követhető a talaj kémiai, fizikai és biológiai változása.

8. táblázat: Agrárkörnyezet-védelmi és talajvédelmi mintavételek (db)

Zöldítés	7
Agrárkörnyezet-védelem	3
Szennyeződés-gyanús területekről	23
Talajvédelmi Információs Monitoring	221

Biológiai hatékonysági vizsgálatok

Az osztály szakmai tevékenységéhez tartozik a növényvédő szerek és regulátor készítmények engedélyezési folyamatához tartozó biológiai hatékonysági vizsgálatok, amely során szakmai szempontok szerint beállított termőhelyi kísérletek értékelése alapján dől el egy készítményről, hogy hatékony, vagy sem egy károsítóra. A vizsgálat azt is taglalja, hogy milyen dózisban hatékony és milyen hatással van a termés minőségére és mennyiségére. Fontos még annak megállapítása is, hogy az adott készítmény károsítja-e bármely mértékben a kultúrnövényt (fitotoxikus hatás).

9. táblázat: Biológiai hatékonysági vizsgálatok száma 2021. évben (db)

Rovarölő készítmény	3
Gyomirtó készítmény	5
Gombaölő készítmény	2
Regulátor készítmény	7

A COVID-19 vírus-járvány hatásai a szervezeti egység vonatkozásában

A Kormányhivatal által rendelkezésre bocsátott védőeszközök átadása az osztályon munkatársak részére megtörtént, a fertőtlenítő készítmények mind a munkatársak, mind pedig

az ügyfelek részére kihelyezésre kerültek. A járványhelyzetben irányadó, ügyfélfogadással kapcsolatos információkat tartalmazó plakátok kihelyezésére is sor került.

A harmadik járványhullám legsúlyosabb időszakában, amikor még vakcina is csak korlátozott mértékben állt rendelkezésre, zárt térben folytatandó ellenőrzéseinket (növényvédő szer forgalmazás, zöldség-gyümölcs elárúsító helyek ellenőrzése) átütemeztük. Nyílt téri ellenőrzéseinket (növényvédő szer felhasználás ellenőrzése, termőhelyi növény-egészségügyi szemlék), és munkáinkat (biológiai növényvédő szer hatásvizsgálatok) a vonatkozó járványügyi szabályok betartásával tovább folytattuk.

Miután egyéb hatósági igazolványokhoz hasonlóan az I. és II. forgalmi kategóriájú növényvédő szer felhasználási és forgalmazási engedélyek esetében is türelmi időszak megállapítása történt, a veszélyhelyzet lejártát követő meghatározott időszakra, a lejáró engedélyek megújításának lehetőségével csak korlátozott mértékben éltek az ügyfelek.

A beszámolót készítették:

Élelmiszerlánc-biztonsági témakör: Csáktornyai Rácz Márta osztályvezető

Állategészségügyi témakör: Dr. Imre Sándor osztályvezető

Földművelésügyi témakör: Tácsik Boldizsár osztályvezető

Növény- és Talajvédelmi témakör: Zagyvai Dániel osztályvezető